

DENİZLERİMİZİ KORUYALIM

KAŞ

Balık suda boğulur mu?

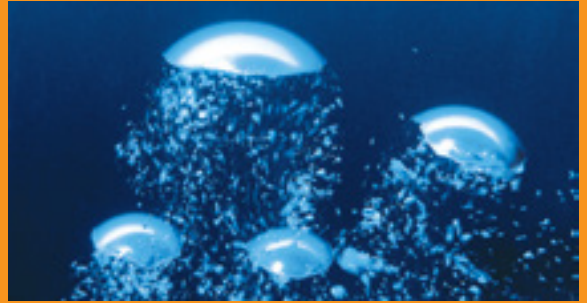

Evet boğulabilirler. Çünkü onlar da diğer canlılar gibi yaşamak için oksijene ihtiyaç duyar. Ancak insanlar gibi oksijeni havadan değil, sudan alırlar. Balıklar Oksijeni sudan alıp, solungaçlarında süzerek vücutlarına alırlar.

Tabi içinde yaşadıkları denizde yeterince oksijen varsa... Denizler kirlendikçe, denizin içindeki Oksijen miktarı da azalır. Böylelikle bazı balıklar boğularak ölür, bazıları ise oksijeni bol olan temiz denizlere göç ederek kurtulmayı başarabilir...

Deniz neden mavidir?

Su renksiz ve saydam ve bir sıvıdır. Denizin mavi renginin sebebi, gökyüzünün renginin mavi olmasıyla aynıdır ama sanıldığı gibi gökyüzünün maviliğini yansıttığı için deniz mavi renkte görülmez. Deniz suyunun rengi su moleküllerinin ışığı emiş ve yansıtış özelliklerine bağlıdır. Beyaz ışık dediğimiz güneş ışığında bütün renkler vardır. Deniz suyu molekülleri aynen atmosferde olduğu gibi, bu ışığın dağılımındaki kırmızı tarafındakileri emerler, mor tarafındakileri yansıtırlar. Deniz de bu nedenle mavi renkte görünür. Ne var ki denizin rengi her yerde aynı değildir. Çeşitli yerlerde parlak mavi, koyu mavi, yeşil, turkuaz hatta kırmızımsı renkler alır. Bu farklılıkları suyun sıcaklığı, derinliği, içinde yaşayan canlılar, dip yapısı, tuz oranı gibi etkenler yaratır. Burada güneş ışığının atmosferde, bulutlarda tutulan miktarı da önemlidir.

Balina balık mıdır?

Hayır. Balinalar diğer memeli hayvanlar gibi akciğer solunumu yapan, yavrularını canlı doğurarak üreyen deniz memelileridir. Büyük karmaşık beyinleri ve derilerinin altında kalın yağ tabakaları vardır. İki ana grupta toplanabilen balina türlerinin 80'den fazla olduğu bilinmektedir. Özel sesler çıkararak çevreleriyle iletişim kurarlar.

Yunuslar, foklar, deniz aslanları, deniz inekleri ve deniz filleri de balinalar gibi denizlerde yaşayan memelilerdir.

Mercan bitki midir? Taş mı?

İkisi de değildir. Mercanlar, omurgasız hayvanların Knidiler şubesinin denizlerde yaşayan bir sınıfıdır. Yumuşak mercanlar, boynuzsu mercanlar, dikenli mercanlar, gerçek mercanlar gibi çeşitleri vardır. Mercan iskeletlerinin binlerce yıl boyunca belli bir bölgede toplanması sonucunda da, mercan kayalıkları meydana gelir. Yalnız veya koloniler halinde yaşarlar. Küçük canlılarla beslenirler. Akdeniz, Kızıldeniz gibi sıcak deniz diplerinde bulunan büyük taşlara yapışık olarak yaşarlar. Ender olarak serbest yüzenlerine de rastlanır.

Okyanusların en derin yeri neresidir?

Okyanusun en derin noktası Pasifik Okyanusu'nda, Guam adasının güney batısındaki Marianna Çukuru'dur. Derinliği tam olarak 11.033 metredir. 1 kg ağırlığındaki bir taş parçasının okyanusun en derin noktası olan Marianna Çukuru'na ulaşması tam bir saat alır.

Okyanuslar

Pasifik Okyanusu

Dünya'nın en büyük okyanusu olan Pasifik Okyanusunun diğer adı Büyük Okyanustur. Pasifik okyanusu Amerika, Asya ve Okyanusya kıtaları arasında yer alır. En derin yeri Mariana Çukuru tam 11.034 metredir.

Atlas Okyanusu

Atlantik adıyla da bilinen Atlas Okyanusu Avrupa ve Afrika kıtasını Amerika kıtasından ayıran okyanustur. Okyanusun en derin noktası 8648 metre derinliğindeki Porto Riko Çukuru'dur.

Hint Okyanusu

Kuzeyinde Asya, batısında Afrika, doğusunda okyanusya yer alır. Asya ve Afrika kıtaları arasında bir geçiş yolu olması nedeniyle önemli bir yeri vardır. Hint Okyanusunun en derin noktası ise 7450 metreyi bulan Java Çukurudur.

Balıklar su içer mi?

Evet, balıklar da su içer.

Balıklar tatlısulara ve tuzlu sularda yaşayanlar olarak ikiye ayrılır. Tuzlu sudaki tuz yoğunluğu balığın vücudundakine göre daha yüksektir. Bu nedenle balığın vücudundan dışarıya doğru bir su çıkışı olur. Tuzlu sularda yaşayan balıklar bunu dengelemek için devamlı su içmek zorundadır. Tatlısulardaysa bunun tam tersi bir durum oluşur. Tatlısu balıklarının vücutlarındaki tuz yoğunluğu dışarıya göre daha yüksek olduğu için dışarıdan balığın vücuduna su geçişi olur. Tatlısu balıkları da bu fazla suyu devamlı dışarı atmaya çalışır. Tatlısu balıklarının boşaltımları tuzlu su balıklarına göre çok daha fazladır.

Gel-Git Nedir?

Ayın ve Güneşin çekim gücüyle okyanuslarda görülen alçalma ve yükselme hareketleridir.

Büyük Gelgit: Ay, Dünya'ya Güneş'ten daha yakın olduğu için, gelgit oluşumundaki etkisi daha fazladır. Ay ve Güneş aynı doğrultuda oldukları zaman çekim güçleri birbirine eklenir ve kabarma daha fazla olur.

Küçük Gelgit: Ay ve Güneş birbirlerine dik doğrultuda oldukları zamanlarda çekim güçleri birbirini zayıflatır ve kabarma daha az olur. Suların kabarma ve çekilme düzeyleri arasındaki dikey yükselti farkına gelgit genliği denir. Türkiye'nin çevresindeki denizler iç denizdir ve gelgit genliği az olduğundan gelgitin etkisi hissedilmez.

Kanada'daki **Fundy Körfezi'nde 21 metre** yüksekliğe kadar kabarmalar gözlenmiştir. Denizin 6 saatlik yükselişi sırasında kara, **100 milyar ton** su ile dolar. **Bu miktar dünyadaki tüm nehirlerin toplam su miktarına yakındır.**

Denizler neden tamamen donmaz?

Suyun yoğunluğu, su sıcaklığının düşmesiyle artmaya başlar ve 4 °C dereceye ulaştığında en yoğun halini alır. Sıcaklık düşmeye devam ettikçe bu yoğunluk tekrar azalmaya başlar ve su 0 °C derecede donma noktasına ulaştığında 4 °C derecedeki suyun yoğunluğuyla arasında %9'luk bir fark oluşur. Bu sayede donan ama yoğunluğu daha az olan su buz halinde yüzeyde kalır. Fakat sıcaklığı ortalama 4 °C derece olan su, yoğunluğu daha fazla olduğundan, buz tabakasının altında sıvı halde bulunmaya devam eder.

Ötrofikasyon nedir?

Herhangi bir büyük su ekosisteminde, başta karalardan gelenler olmak üzere, çeşitli nedenlerle besin maddelerinin büyük oranda çoğalması sonucu bitki varlığının aşırı şekilde artmasıdır. Evsel, tarımsal ve endüstriyel atıkların denetimsiz ve arıtılmadan denize boşaltılması ötrofikasyon olayının meydana gelmesine ve ışığın nüfuz ettiği derinliğin azalmasına yol açmaktadır.

Bu durum sudaki çözülmüş oksijen miktarını azaltarak uzun vadede su ekosisteminin ölümüne neden olabilir. Yine aşırı ötrofikasyon besin zincirini de etkileyeceği için türlerin de azalmasına yol açar.

Denizcilik ve deniz kültürü

Tarih boyunca hemen tüm büyük uygarlıklar deniz kenarlarında gelişmiştir. İnsanlar tarih boyunca denizi sadece besin kaynağı olarak kullanmamıştır. İlkçağlardan itibaren denizcilik gelişmeye başlamış, önce kıyı kıyı gezen tekneler zamanla açık denizlere ulaşmış, deniz ticaretiyle başlayan süreç büyük coğrafi keşifleride beraberinde getirmiştir.

İnsanoğlu her mevsim aynı yönden esen rüzgarların ve okyanus akıntılarının keşfi sayesinde önce Amerika kıtasını keşfetti. Kısa bir sürede deniz, kıtalar ve insanlar arasında bir engel değil, ulaşım aracı olarak yerini aldı yaşıntılarında. Farklı kültürler birbirleri ile buluştu. Farklı diller, farklı coğrafyalarda konuşulmaya başlandı. Limanlar ve liman kentleri kültürün değiş tokuş edildiği birer merkez olarak ön plana çıktı.

Geçtiğimiz yüzyıla kadar egemenlik ve ticaret için denizlere çıkan insanoğlu özellikle son yüzyılda keyif, eğlence ve macera için denizlere açılmaya başladı. Bir kısmı denizi bir yaşam tarzı olarak seçerken, bir kısmı dalış eğitmeni, kaptan, tekne yapımcısı gibi mesleklerle yönelerek yaşamını denizle iç içe geçirmeyi seçti.

Denizle bu denli iç içe varolan topluluklarda bir süre sonra deniz kültürü kavramı kendiliğinden yaşıntılarına yerleşmekte, deniz yaşamlarının en önemli parçası haline gelmektedir. Deniz günlük yaşamda, günlük yaşamda kullanılan objelerde, resim, edebiyat ve hemen tüm sanat dallarında ön plana çıkmakta, eğlence kültürü dahi denizle şekillenmektedir.

Köklü deniz kültüründen bahsedebileceğimiz toplumlarda rahatlıkla denize karşı duyarlılığın ve çevre bilincinin daha yüksek olduğunu söyleyebiliriz. Polinezyalılar, Fenikeliler, Yunanlılar, Mısırlılar gibi toplumlar tarihleri boyunca denizle birlikte varolmuş, köklü bir deniz kültürü mirasını kuşaktan kuşağa aktarmışlardır.

Bu mirasın izlerini bugün hala kullandıkları deniz araçlarında, sanat eserlerinde, evlerinin ya da saraylarının duvarlarında daha da önemlisi günlük yaşantılarında denizle olan ilişkilerinde kolaylıkla görebiliriz.

Kaş, denizcilik ve deniz kültürü

Kaş için de durum benzer aslında. Yüzyıl kadar önce tarım ve balıkçılıkla varolan Kaş halkının büyük bir kesimi bugün denize odaklı turizm ile, tekne turları, dalış turları, mavi turlar yaparak ya da bu organizasyonlarda kaptan, dalış eğitmeni, aşçı vb olarak çalışmakta. İşten geriye kalan zamanının önemli bir bölümünü deniz kıyısında, yüzerek, balık tutarak geçirmekte.

İnsanlık tarihinin bilinen en önemli deniz ticaret yollarından biri üzerinde yer alan Kaş aslında binlerce yıl öncesine uzanan tarihiyle tam bir deniz kentidir. İnsanlık tarihinin en önemli buluntularından

biri olan Ulu Burun 'un Kaş kıyılarında keşfedilmiştir. Kıyıları binlerce yıllık tarihi mirasın izleri amforalarla, antik batıklarla doludur.

Son yıllarda gelişen deniz turizmi Kaş'ın tekrar tam bir deniz kenti olabilmesi, deniz kültürünün tekrar yaşamın içinde varolabilmesi için önemli bir fırsattır.

Uluburun (Replika)

Deniz Kirliliği

Denizlerde kirliliğin birçok çeşidine rastlanabilir. Örneğin bahçe ve tarlalardan gelen gübreler ve böcek ilaçları ya da gömüldükten sonra zehirli bir hale gelen çöplerden sızan su yeraltı sularını kirletebilir ve bu yeraltı suları zamanla nehirlerle denize taşınacağından orada tahribata yol açabilir. Ya da nükleer enerji santrallerinin tehlikeli atık suları, fabrikaların atıkları ve zehirli metaller denize karışarak canlı yaşamına zarar verebilir.

Petrol de denizdeki temel kirleticilerden biridir. Ne yazık ki her yıl yaklaşık **3.5 milyon ton petrol** okyanuslara karışmaktadır.

Petrole maruz kalan plankton, balık ve kabuklu deniz hayvanlarıyla bunları yiyen hayvanlar ve insanlar da petrolden zehirlenir. Deniz kuşlarının da ölümündeki en önemli etken olan petrol, kıyıya ulaştığında kayaları ve kumu kaplayarak karadaki doğal yaşamın bile ölümüne yol açabilir.

Tuvalet ve kanallardan gelen sular gibi denizlerdeki ve kumsallardaki katı atıklar da deniz yaşamı için son derece tehlikelidir. Örneğin pet şişe, poşet vb. plastik çöpler her yıl **2 milyon deniz kuşunu, 100.000 memeli hayvanı** ve çok sayıda kaplumbağa ve balığı öldürmektedir.

Bazı atıkların suda çözünme süreleri

Elma Çöprü	: 2 ay
Köpükten Malzemeler	: 50 yıl
Karton Süt Kutusu	: 3 ay
Yün Çoraplar	: 1-5 yıl
Gazete	: 6 hafta
Olta İpi (Misina)	: 600 yıl
Teneke Kutu	: 50 yıl
Plastik Şişe	: 450 yıl
Plastik Şişe Tutacağı	: 400 yıl
Kontrplak	: 1-3 yıl
Karton Kutu	: 2 ay
Atılabilir Bebek Bezi	: 450 yıl
Cam Şişe	: Bilinmiyor
Mendil	: 2-4 hafta
Sigara İzmariti	: 1-5 yıl
Alüminyum Kutu	: 200 yıl
Pamuk Elbise	: 2-5 ay
Otomobil Lastiği	: 450 yıl

Unutmayalım ki, bu nesneler, örneğin oto lastiği, 450 yıl olduğu yerde kalıp, birden ortadan yok olmuyor. 450 yıl boyunca suda eriyen ilaçlar gibi, yavaş yavaş çözünerek çevresini zehirliyor. Çevresinde yer alan tüm deniz canlılarını, hatta o deniz canlılarını yiyen insanların da sağlığını tehdit ediyor.

Ne yapabilirsiniz?

- Plajlara, sahillere gittiğimizde çöplerimizi toplayıp çöp tenekelerine atarız. Eğer çöp kutusu yoksa yetkililerden isteriz. Bu arada çöplerimizi bir çöp kutusu bulana kadar yanımızda taşıyız.
- Doğada önemsiz bir canlı olmadığını, tüm canlıların hep birlikte ekosistemi oluşturduğunu ve her birinin aynı öneme ve yaşam hakkına sahip olduğunu unutmamalı, çevremizdekilere de her fırsatta anlatmalıyız.
- Denizi kirleten birilerini gördüğümüzde önce onları uyarmalı, yaptığının neden yanlış olduğunu anlatmalıyız. Unutmayalım ki insanlar denize çoğu zaman bilgisizlikten dolayı çöp atar.
- Denize petrol boşaltan, çöp atan ve kirleten gemileri tespit edersek hemen isimlerini yazarak yetkili kurumlara haber veriz.

İster denizin kıyısında yaşasın, ister kilometrelerce uzakta, denizler herkesindir. Dolayısıyla onu korumak hepimizin ortak sorumluluğudur.

Kaş ve Deniz

Dünyanın en büyük iç denizi Akdeniz'in kıyısında yer alan Kaş tam bir deniz kentidir. Yaklaşık 90 km kıyı uzunluğuna sahiptir.

Denizi sayesinde Kaş'a her yıl binlerce turist gelmektedir. Bu sayede ekonomik olarak gelişen Kaş'ta işsizlik de ülke ortalamasının çok çok altındadır.

Deniz aynı zamanda Kaş halkının en önemli besin kaynaklarından biridir.

Kaş suları 1000'den fazla farklı deniz canlısının yaşam alanıdır. Doğu Akdeniz'in tür çeşitliliği açısından en şanslı bölgesidir.

Denizi hemen her türlü su sporları için son derece uygundur. Yaz aylarında 30 °C dereceyi bulan deniz suyu sıcaklığı yıl boyunca 16 °C derecenin altına düşmez.

Bu sayede aslında sezon kavramı pek yoktur Kaş'ta. Yaz kış su sporları için son derece uygundur. Zaten bazı dalış merkezleri de 12 ay boyunca hizmet vermektedir.

Sadece su sporlarıyla sınırlı değildir aslında Kaş'ın denizinin sağladığı faydalar. Denize dair bir çok projede ilk akla gelen yerdir Kaş.

Dünya ve Türkiye Serbest Dalış Şampiyonaları, Sualtı Görüntüleme Şampiyonaları, Denizi Pişirdik Sualtı Seramik Sergisi, Sualtı Arekopark Projesi, Sualtı Fotoğraf Sergileri Kaş'ın ev sahipliği yaptığı sayısız projeden sadece bazılarıdır.

Berrak suları mavi kaldığı sürece daha da nice projeye ev sahipliği yapmaya devam edecektir Kaş.

Kaş'ın sualtı yaşıamı

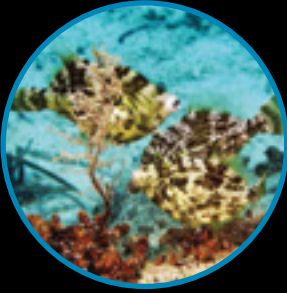
Ülkemizde dalış denildiğinde ilk akla gelen yerin Kaş olduğunu biliyor musunuz? Hatta dünyanın çok çeşitli ülkelerinden insanlar Kaş'a dalış yapmak için geliyorlar. Neden mi?

Öncelikle Kaş 1000'den fazla canlı türüne ev sahipliği yapmaktadır. Bunların bir kısmı dalıcılar arasında popüler olan orfoz, müren, deniz kaplumbağası gibi canlılardır.

Çeşit çeşit, rengarenk sualtı canlıları, mağaralar, tüneller, batıklar... kısacası bir dalgıcın isteyebileceği herşeyi Kaş'ın mavi ve berrak sularında mevcut. Bu sayede uzun yıllardır Kaş'ın gelişiminde dalış turizmi çok önemli bir yer tutmaktadır. Sadece gelir getirmekle kalmayıp Kaş halkına keyifli bir iş alanı da sağlamaktadır.

Kaş'ın yeni konukları

Süveyş Kanalı'nın açılmasıyla Kızıldeniz'den gelen göçmen canlılar Kaş sularında önemli bir yoğunluğa sahiptir. Hint Okaynosu'ndan gelen balon balığı, aslan balığı, dev deniz kestaneleri, üzgün balığı, sokar balığı gibi canlılar da artık Kaş sularında yaşamlarını sürdürmektedir. Bu canlılar Süveyş Kanalı'nın mimarı Ferdinand de Lesseps'ten dolayı "lesepsiye" adıyla anılırlar.

Göçmen türlerin bizim sularımızda onlarla beslenen doğal düşmanlarının olmaması bu türlerin yoğunluğunun hızla artmasına neden olmakta, bu durum ekosistem üzerinde olumsuz etki yaratabilmektedir.

Tehlike altındaki bazı deniz canlıları

ORFOZ Orfozlar, Akdeniz'in en sevimli balıklarındandır. Neredeyse 50 yaşına kadar yaşayabilirler. Kayalık yerde yaşamayı severler. Çünkü kayaların içleri onlar için güzel birer yuvadır. Bu yuvalarda orfozlar, yalnız yaşarlar. Orfozlar ne kadar büyürse büyüsünler, belli bir yaşa gelmeden üreyemezler. Bu nedenle yeteri kadar büyüyemeden, yani yavru yapamadan öldürülürse nesilleri tükenebilir.

AKDENİZ FOKU Nesli tükenmekte olan bir deniz memelisi. Hatta onu listenin en başına koyabiliriz! Türkiye'de sadece 100 tane kadar kalmış. Balıkçıların ağlarına zarar verdikleri için öldürülüyorlar, denizdeki kirlilik onları öldürüyor, yavru foklar ağlara takıldığı için ölüyor. Yuva olarak kullanabilecekleri yerlerde artık insanlar var ve yiyecekleri de azaldı. Çünkü biz insanlar tıpkı nesli tehlike altında olan diğer balıklar gibi tüm canlıları kontrolsüz bir şekilde tüketiyoruz!

Deniz Çayırları Denizlerin akciğerleri olarak bilinir. Her gün her metrekare için 10 litrenin üzerinde oksijen oluştururlar. Balıklara yumurta bırakmaları ve saklanmaları için uygun ortam oluşturur. Başları en çok kirlilik, yapılaşma ve demirleme ile derttedir. Tekne turizminin yaygın olduğu yerlerde teknelerin çapaları deniz tabanını tarla gibi sürer; deniz çayırları önce seyrekleşir, sonra yok olur.

Pina Yelpaze şeklinde büyük midye benzeri kabuklu canlılardır. Çift kapanan kabuklarının içleri ince bir sedef tabakası ile kaplı. Takı ve süs eşyası yapımında kullanılırlar ve kabuklarından ipek benzeri bir kumaş türü üretilir. Kirlilik ve kontrolsüz avlanmaları nedeniyle artık tükeniyorlar. Denizlerden anılarımız dışında hiç bir şey çıkartmamamız gerektiğinin önemini siz çocuklar kadar büyükler de anlamalı artık !

A blue-tinted underwater photograph showing two divers in the upper left, with bubbles rising from them. In the lower right, a large, dark tire lies on the sandy seabed. The background is a deep blue gradient.

Masmavi, tertemiz suları ile her yıl binlerce turisti ağırlayan Kaş'ın denizine biraz daha yakından bakalım mı?

Bilinçsizlik ve duyuarsızlık nedeniyle Kaş'ın masmavi suları her geçen gün biraz daha kirleniyor.

Sadece Kaş Limanı'ndan gönüllü dalgıçlar her yıl binlerce parça katı atık çıkartıyorlar. Cam şişeler, meşrubat kutuları, pet şişeler, otomobil lastikleri ve daha aklınıza ne gelirse...

Oysa sadece bir otomobil lastiğinin bile denizde ancak (yaklaşık) 450 yılda yok olabileceğini; bu 450 yıl boyunca yavaş yavaş çözünerek çevresini zehirleyeceğini, bundan tüm sualtı yaşamının etkileneceğini ve hatta bu canlıları yiyen insanların da etkilenebileceğini bilen birisi o lastiklerin denize atılmasına izin verebilir mi?

Kaş ve Deniz Kirliliği

Suya atılan cam şişelerin deniz ortamında ne kadar zamanda çözülerek yok olacağını biliyor musunuz? Yanıtınız hayırsa merak etmeyin, bilim insanları da bilmiyor. Sadece binlerce yıl diye tahminde bulunabiliyorlar.

Peki bazı deniz canlılarının yavruyken bu şişelerin ya da meşrubat kutularının içine saklandıklarını ama bazen büyüdükleri için oradan çıkamayarak mahsur kaldıklarını, yaşamlarının kalanını bir cam şişe ya da meşrubat kutusunun içerisinde hapis olarak geçirdiklerini biliyor muydunuz?

Oysa Kaş denizi ve denizin sağladıkları ile varolmuş bir deniz kenti değil midir?

Siz olsanız yemyeşil, bulanık sularda yüzmek için bir tatil beldesine gider misiniz? Sualtı çölleşmiş, canlıdan çok katı atıklarla kaplanmış bir denizde kim dalmak ister? Ya da kıyıları çöplerle kaplı koylara kim tekne turu yapmak ister?

Denizini koruyamamış bir Kaş'ta kim balıkçı olmak ister; ya da kaptan veya dalış eğitmeni?

Aslında bugün Kaş hala ülkemizin en şanslı yerlerinden biri. Hala suları masmavi. Hala nüfusu çevresini çok da olumsuz etkileyecek kadar fazla değil. Çeşitli sivil toplum kuruluşları ileriye dönük önemli projeleri hayata geçiriyorlar. Çevremize dair bilgilerimiz her geçen gün daha da artıyor.

Ama, mesela her yağmurdan sonra kahverengi bir çamur gölüne dönüşen Kaş Limanı'nı ya da Bucak Denizi'nin bu halini görmezden gelirsek çok da uzak olmayan gelecekte masmavi suları yavaş yavaş yeşile dönecek...

Katı atıklarla kaplanan deniz tabanında bir süre sonra deniz canlılarına yaşayacak alan kalmayacak. Aynı atıklar yavaş yavaş çevresini zehirleyecek ve ne yazık ki bir süre sonra artık bahsedecek bir sualtı yaşamı kalmayacak.

Unutmayın, ister kıyısında yaşayın, ister kilometrelerce uzakta; denizler hepimizin. Koruduğumuz sürece bize besin vermeye, ekonomik refahımızı sağlamaya, dalarken ya da yüzerken bize keyif vermeye devam edecek. Ama ancak ve ancak korursak!

İSTH

SUALTI TEMİZLİK VE
BİLİNCELDİRME HAREKETİ
D E R N E Ğ İ